

Sociale Raad Tilburg

Sociale Raad Tilburg
Spoorlaan 444
5038 CH Tilburg

Gemeente Tilburg
College van burgemeester en wethouders
Tav. wethouder mevr. M. Hendrickx
Postbus 90155
5000 LH Tilburg

Tilburg, 13 september 2024
Betreft: SRT-advies "Positieve Gezondheid"
Kenmerk: 24/022

Geachte wethouder Hendrickx,

De Sociale Raad Tilburg (SRT) brengt hierbij advies uit over de lokale nota "Positieve gezondheid. Sterk van binnen, verbonden met buiten". In de nota "Terug en vooruitblik – Positieve gezondheid" wordt teruggeblikt op de afgelopen jaren en wordt de stand van zaken weergegeven op basis waarvan een actualisatie plaatsvindt waarbij de nadruk ligt op de uitvoering. Dit SRT-advies is geschreven op basis van het gesprek dat wij op 28 augustus 2024 gehad hebben met vier beleidsmedewerkers van de gemeente Tilburg.

Beleid verlengen, uitvoering actualiseren

Jammer genoeg zijn de zorgen over en problemen met betrekking tot gezondheid de laatste jaren niet wezenlijk veranderd en is de inzet om een gezondere leefwijze te stimuleren en een gezondere leefomgeving te realiseren nog steeds hard nodig. De SRT vindt het zinvoller om de beschikbare capaciteit en middelen in te zetten om beleid en uitvoering te verbeteren en te versterken op basis van de ervaringen van de afgelopen periode dan weer nieuw beleid in te willen voeren. Wij ondersteunen dan ook uw voorstel om deze nota en het huidige beleid te verlengen. Daarbij is het wel van belang om jaarlijks op basis van de ervaringen en de te verwachten ontwikkelingen bij te sturen en de uitvoering te actualiseren.

De beweging van ziekte en zorg naar preventie, gezondheid en welzijn

Het is zeer zinvol om in te zetten op een gezonde leefstijl en daar ook actief beleid op te voeren. De beweging om vooral in te zetten op preventie, gezondheid en welzijn en zo een gezonde leefstijl te stimuleren, onderschrijven wij dan ook graag.

De SRT mist hierbij echter wel de aandacht voor mensen die chronisch ziek zijn en/of te maken hebben met een lichamelijke, psychische of verstandelijke beperking van permanente aard. Ziekte en lijden horen ook bij het leven en voor een grote groep mensen is dat hun dagelijkse realiteit. Die ervaringen zijn vanzelfsprekend in de regel niet positief. De weg naar acceptatie is vaak lang en pijnlijk. Je als mens verhouden tot zulke uitdagingen en je leven toch maximaal invulling geven is dan een complex en moeizaam proces.

Machteld Huber¹ benadrukt met haar omschrijving van "positieve gezondheid" de brede blik op gezondheid en benoemt in haar zes dimensies ook (geen) klachten en pijn.

De SRT adviseert om de brede blik en de zes dimensies van Machteld Huber als kader aan te houden.

De SRT adviseert de pijnlijke en lastigere kanten van gezondheid te benoemen zodat deze inwoners ook gehoord en gezien worden en meegenomen worden in het beleid en bij de uitvoering van positieve gezondheid.

¹ Institute for Positive Health
[Wat is Positieve Gezondheid? - Institute for Positive Health \(iph.nl\)](https://www.iph.nl/)

Focus overheid

Eén van de gesprekspunten is welke prioriteiten er gesteld moeten worden. De financiële middelen en de inzet van medewerkers zowel bij de overheid als bij de uitvoerende organisaties zijn niet oneindig. Er komen nieuwe aandachtspunten bij en zo breidt het werk zich steeds uit. Dit betekent dat er vroeg of laat keuzes gemaakt moeten worden.

Beleid en uitvoering zijn uiteraard bedoeld voor alle burgers. De SRT benadrukt dat de overheid er met name moet zijn voor die burgers die de overheid nodig hebben. Dit betekent dat het de SRT in eerste instantie niet gaat om het prioriteren van gezondheidsthema's maar om de strategische keuze welke mensen en welke groepen hulp en ondersteuning nodig hebben. Dit geldt voor het hele sociale domein en dus ook voor gezondheidsvraagstukken.

De SRT adviseert dan ook om te zorgen dat er een duidelijk beeld is van de vragen en ondersteuningsbehoeften van inwoners en om individuele en collectieve ondersteuning beschikbaar te hebben en te maken zodat iedereen de mogelijkheden krijgt om te werken aan een gezondere levensstijl en kan leven in een gezonde woonomgeving.

Inzetten op gezondheid: integraal en domeinoverstijgend

Gezondheid omvat fysieke, mentale en sociale aspecten en is dan ook verbonden met veel levensgebieden en dus met diverse domeinen en beleidsgebieden. Een integrale werkwijze is dan ook noodzakelijk, zowel bij beleid als bij de uitvoering. Dit biedt ook kansen. Denk daarbij bijvoorbeeld aan de fysieke leefomgeving. Bij het ontwerpen van omgevingsplannen kan zonder extra kosten het perspectief van wijkbewoners meegenomen worden en de wijk gebruiksvriendelijker ingericht worden. Het belang van sporten is duidelijk en de financiële problemen van gezinnen met een laag inkomen zijn bekend. Wat is er dan meer dan nu mogelijk vanuit het beleid "Bestaanszekerheid" en het bestrijden van armoede? Verder is er natuurlijk een directe relatie met de sociale basis. Een sterke sociale basis is nodig om inwoners een fijne leefomgeving en zo nodig ondersteuning te kunnen bieden.

De SRT adviseert het integrale werken en denken te versterken. Maak gebruik van alle beschikbare kennis en werk samen om meer mogelijk te maken. En misschien ten overvloede: met samen bedoelen wij uiteraard ook de burgers en de uitvoerende organisaties in de stad.

Wijkgericht en stedelijk werken

Terecht besteedt u aandacht aan de grote (gezondheids)verschillen in Tilburg die ook zichtbaar en meetbaar zijn. Tevens zien we grote verschillen tussen wijken met daarbij ook een stapeling en concentratie van problemen. Daar hoort dan ook een wijkgerichte aanpak bij zodat er extra geïnvesteerd wordt daar waar meer nodig is.

Ook bij gezondheidsvraagstukken wordt het belang van wijken en wijkgericht werken zichtbaar en dat wordt ook benoemd. De uitgangspunten om integraal, preventief en dichtbij huis te werken passen daar naadloos bij.

In de wijken worden veel knelpunten en problemen zichtbaar en gevonden. Het is dan ook logisch om aansluitend daarop ook in die wijken te zoeken naar oplossingen. Als aandachtspunt wil de SRT meegeven dat kansen of gewenste oplossingen voor inwoners niet altijd in de eigen wijk of op buurniveau liggen.

Positieve gezondheid is stedelijk beleid waarbij de uitvoering plaatsvindt in de wijk en op maat gemaakt voor die wijk. Daarbij zullen er meer middelen ingezet worden in wijken die meer nodig hebben. Een vraag en aandachtspunt daarbij is hoe de wijken die sterker zijn en minder middelen krijgen in de gaten gehouden worden. Het is van belang om direct in te kunnen grijpen als er (onverwachts) problemen gaan spelen.

De SRT adviseert om naast het wijkgericht werken ook in te blijven zetten op een stedelijk aanbod zodat mensen kunnen kiezen voor dat wat zij nodig hebben en bij hen past.

De SRT adviseert om alle wijken te monitoren zodat snel duidelijk wordt als er (nieuwe) problemen ontstaan of bestaande problemen groter worden. Dit is voor alle wijken van belang, ook voor die wijken waar het relatief beter gaat.

Ervaringsdeskundigen en ervaringskennis

Inwoners zijn natuurlijk een goede bron om uit te putten als het erom gaat om datgene te doen wat nodig en passend is. Hun kennis en ervaring zijn daarvoor van wezenlijke betekenis en het is logisch dat zij meepraten en beslissen over hun eigen woon- en leefomgeving. Daarom is het van belang om steeds in te zetten op het betrekken van burgers en te blijven investeren in het vinden en verbinden van nieuwe en andere inwoners. Zo'n proces kent diverse stappen: inwoners betrekken, inwoners zeggenschap geven en later in het proces weer met deze inwoners in gesprek gaan om toe te lichten wat er gebeurd is met hun inbreng. Zo kan er gebouwd worden aan een structurele relatie op basis van een gedeelde verantwoordelijkheid voor de vraagstukken. Met deze wijze van werken zullen ook andere inwoners zien dat hun inbreng ertoe doet.

De SRT adviseert dus steeds gebruik te maken van de kennis van burgers zelf. Vraag vooral wat burgers zelf willen en maak dat leidend.

Tevens adviseren wij hen zeggenschap te geven bij beleid en bij de uitvoering zodat het aansluit bij de bewoners: bij henzelf en bij hun wijk of buurt.

Tot slot roepen wij op om ook steeds een terugkoppeling te geven op de besluiten en hoe de inbreng van burgers daarin is verwerkt.

Overheid en kansen

De SRT-lezing 2022 "Van kloof naar brug: het belang van ervaringskennis in beleid en uitvoering" door Tim 'S Jongers, de SRT-werkconferentie 2023 "Solidariteit in Tilburg. Tijd voor een ander verhaal!" met Anja Machielse en de SRT-lezing 2024 "Solidariteit" door Sander Schimmelpenninck hebben inzichten en ideeën opgeleverd. Met name tijdens de gesprekken over solidariteit zijn er diverse ideeën genoemd waar de overheid een voortrekkersrol kan pakken. Deze waren soms zeer concreet. Twee daarvan willen we graag nu aan u meegeven omdat ze direct betrekking hebben op gezondheid.

- Gezonde lunches op school: samen en gezond eten.
- Schoolzwemmen: zodat elk kind tijdig en veilig leert zwemmen.

De SRT is zich ervan bewust dat dit kosten met zich meebrengt. Beide sluiten aan bij met name de wens om preventief te werken en het goede voorbeeld te geven.

De SRT adviseert u dan ook te onderzoeken of dit te realiseren is in Tilburg. Mooi zou zijn als dit samen met andere organisaties en misschien bedrijven vorm gegeven kan worden.

Communicatie en taal

De inzet is om mensen te verleiden om gezonder te gaan leven: meer bewegen, meer meedoen, een gezondere leefstijl. Dat lijkt ons inderdaad een zinnigere werkwijze dan verbieden en opleggen.

Daarbij blijft natuurlijk wel van belang om af te wegen waar grenzen liggen en waar de overheid zelf verantwoordelijkheden heeft maar ook kansen om andere wegen in te slaan. Denk daarbij bijvoorbeeld aan het rookverbod binnen overheidsgebouwen, scholen en cafés.

De SRT adviseert om bij communicatie te zorgen voor een taal en vormgeving die uitnodigt, burgers meeneemt en enthousiasmeert.

Tot slot

Mocht u naar aanleiding van dit advies nog vragen hebben, dan horen wij die natuurlijk graag.

Met vriendelijke groet,
namens de Sociale Raad Tilburg,

Dion van den Berg,
Voorzitter Sociale Raad Tilburg